

Pressmeddelande 2018-02-05

Atlas Copco och Sandvik måste agera kraftfullt mot kränkningar i Sydafrikas platinaindustri

Lokalbefolkningen vid Sydafrikas platinagruvor lever i en vardag där mänskliga rättigheter kränks, och många vittnar om att situationen förvärrats. Sandvik och Atlas Copco säljer utrustning till landets platinaindustri, och har enligt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter därmed ett ansvar för att känna till problemen och agera för förändring. Trots det finns få tecken på att bolagen försöker påverka situationen, visar en rapport från Swedwatch som lanseras vid gruvkonferensen Alternative Mining Indaba i Kapstaden idag.

Enligt FN:s vägledande principer kan ett företag kopplas till negativ påverkan på mänskliga rättigheter även om det är en kund som orsakat eller bidragit till kränkningarna. Det ställer höga krav på företag som Atlas Copco och Sandvik, som säljer utrustning till Sydafrikas platinaindustri. Genom sin handelsrelation har företagen ett ansvar att försöka motverka gruvdriftens negativa konsekvenser. Men det finns få tecken på handling, trots att bolagen uppger att de följer principerna.

”Atlas Copco och Sandvik har sålt utrustning till Sydafrikas platinaindustri under många år. Trots det kan ingen av dem visa att de försöker påverka sina kunder att ta ansvar för problemen i sektorn”, säger Olof Björnsson, researcher på Swedwatch och författare till rapporten.

Rapporten bygger på en omfattande fältstudie i Sydafrikas platinabälte, ett område där en majoritet av invånarna lever i djup fattigdom. Människor har tvingats bort från sin mark och många uppger att de lider av hälsoproblem på grund av luft- och vattenföroreningar orsakade av gruvverksamheten. Researchen visar att många arbetssökande krävs på mutor i utbyte mot anställning. Kvinnor som Swedwatch intervjuat uppger att de måste utföra sexuella tjänster för att få jobb.

Studien följer upp en granskning som Swedwatch gjorde 2013 och visar att få framsteg skett i gruvssamhällena. Men trots problemen uppger Sandvik att bolaget inte engagerat sig i dialog med de kunder som bedriver verksamhet i regionen. Atlas Copco anger att deras kunder fått godkänt i bolagets riskanalyser.

”Människor i gruvområdet är en dubbelt utsatt grupp och de problem som präglar verksamheten är väl kända. Om varken Atlas Copco eller Sandvik försöker påverka sina kunder att förbättra situationen i området efterlever de inte de riktlinjer kring företagets ansvar för mänskliga rättigheter som de säger sig följa”, säger Louise Lindfors, generalsekreterare på Afrikagrupperna.

Rapporten rekommenderar Atlas Copco och Sandvik att föra dialog med kunderna för att försöka påverka dessa att ta det ansvar som krävs, och att söka samarbete med andra aktörer i sektorn för att öka påverkansmöjligheterna. De bör även redovisa vilka risk- och konsekvensanalyser för mänskliga rättigheter som gjorts när det gäller deras kunders verksamhet i Sydafrikas platinaindustri och hur de agerat på resultaten av dessa analyser. Rapporten rekommenderar även Sveriges regering att säkerställa att svenska företag genomför risk- och konsekvensanalyser för sina verksamheter, värdekedjor och investeringar, i synnerhet i länder och sektorer med hög risk för människorättskränkningar såsom gruvindustrin.

Rapporten *Carrying the cost – Human rights impacts in communities affected by platinum mining in South Africa, and the responsibilities of companies providing mining equipment* lanseras vid Alternative Mining Indaba 2018. Bakom rapporten står även Afrikagrupperna och Svenska kyrkan. Fältstudien genomfördes i samarbete med Bench Marks Foundation.

För mer information, kontakta Olof Björnsson, researcher, Swedwatch: 08 – 525 203 77